

Vymezení kategorií zákazníků při poskytování investičních služeb dle zákona č. 256/2004 Sb. o podnikání na kapitálovém trhu

I. PROFESIONÁLNÍ ZÁKAZNÍK (§2a, §2b ZPKT):

Podle ZPKT se profesionálním zákazníkem se rozumí tři skupiny subjektů:

I.A. SUBJEKTY VÝSLOVNĚ VYJMENOVANÉ (§2 odst.1. ZPKT)

- a) banka,
- b) spořitelní a úvěrní družstvo,
- c) obchodník s cennými papíry,
- d) pojišťovna,
- e) zajišťovna,
- f) investiční společnost,
- g) investiční fond,
- h) penzijní společnost,
- i) jiná osoba, která vykonává svou podnikatelskou činnost na finančním trhu na základě povolení uděleného orgánem dohledu nad finančním trhem nebo na základě zápisu do registru provedeného orgánem dohledu nad finančním trhem, zejména platební instituce, instituce elektronických peněz, vydavatel elektronických peněz malého rozsahu, poskytovatel platebních služeb malého rozsahu, nebankovní poskytovatel spotřebitelského úvěru, hlavní administrátor, investiční zprostředkovatel, pojišťovací agent, pojišťovací makléř, samostatný zprostředkovatel spotřebitelského úvěru, samostatný likvidátor pojistných událostí, provozovatel platebních systémů s neodvolatelností zúčtování, provozovatel vypořádacího systému s neodvolatelností vypořádání a centrální depozitář, avšak s výjimkou vázaného zástupce investičního zprostředkovatele, vázaného zástupce podle zákona o spotřebitelském úvěru, vázaného zástupce obchodníka s cennými papíry, vázaného zástupce penzijní společnosti, vázaného pojišťovacího zprostředkovatele, podřízeného pojišťovacího zprostředkovatele a výhradního pojišťovacího agenta,
- j) osoba, která jako svou rozhodující činnost provádí sekuritizaci,
- k) osoba, která obchoduje na vlastní účet s investičními nástroji za účelem snížení rizika (hedging) z obchodů s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. d) až k) ZPKT a tato činnost patří mezi její rozhodující činnosti,
- l) osoba, která obchoduje na vlastní účet s investičními nástroji uvedenými v § 3 odst. 1 písm. g) až i) ZPKT nebo komoditami a tato činnost patří mezi její rozhodující činnosti,
- m) právnická osoba, která je příslušná hospodařit s majetkem státu při zajišťování nákupu, prodeje nebo správy jeho pohledávek nebo jiných aktiv, anebo při restrukturalizaci obchodních společností nebo jiných právnických osob s majetkovou účastí státu,
- n) zahraniční osoba s obdobnou činností jako některá z osob uvedených v písmenech a) až m),
- o) stát nebo členský stát federace,
- p) Česká národní banka, zahraniční centrální banka nebo Evropská centrální banka
- q) Světová banka, Mezinárodní měnový fond, Evropská investiční banka nebo jiná mezinárodní finanční instituce.

I.B. SUBJEKTY SPLŇUJÍCÍ ZÁKONEM STANOVENÁ KRITÉRIA (§2a odst.2 ZPKT)

- a) Právnická osoba založená za účelem podnikání, která podle poslední účetní závěrky splňuje alespoň 2 ze 3 kritérií, kterými jsou 1. aktiva celkem odpovídající částce alespoň 20 000 000 EUR, 2. roční úhrn čistého obrátu odpovídající částce alespoň 40 000 000 EUR, 3. vlastní kapitál odpovídající částce alespoň 2 000 000 EUR,

b) zahraniční osoba založená za účelem podnikání, která splňuje podmínky stanovené v písmenu a).

Subjekty výše specifikované se považují za zákazníka, který není profesionálním zákazníkem v rozsahu obchodů s investičním nástrojem nebo investičních služeb, na kterém se s investičním zprostředkovatelem dohodnou. V případě, že tato dohoda nebyla uzavřena v písemné formě, je investiční zprostředkovatel povinen tomuto zákazníkovi vydat na jeho žádost potvrzení o rozsahu obchodů s investičním nástrojem nebo investičních služeb, na kterém se tento zákazník a investiční zprostředkovatel dohodli.

I.C. PROFESIONÁLNÍ ZÁKAZNÍK NA ŽÁDOST (§2b ZPKT)

Profesionálním zákazníkem se podle rozumí také osoba,

a) která investičního zprostředkovatele požádá, aby s ní zacházel jako s profesionálním zákazníkem, a ten se žádostí souhlasí a

b) která splňuje alespoň 2 z těchto 3 kritérií:

- provedla za každé z posledních 4 po sobě jdoucích čtvrtletí v příslušné oblasti finančního trhu obchody s investičním nástrojem, jehož se žádost týká, ve významném objemu a v průměrném počtu alespoň 10 obchodů za čtvrtletí,
- objem jejího majetku tvořeného peněžními prostředky a investičními nástroji odpovídá částce alespoň 500 000 EUR,
- vykonávala po dobu nejméně jednoho roku nebo vykonává v souvislosti s výkonem svého zaměstnání, povolání nebo funkce činnost v oblasti finančního trhu, která vyžaduje znalost obchodů nebo služeb, jichž se žádost týká.

Žádost podle odstavce musí mít písemnou formu a musí z ní být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se týká. Přílohou žádosti musí být písemné prohlášení žadatele o tom, že si je vědom, že a) tato změna může znamenat ztrátu nároku na náhradu ze zahraničního garančního systému účelem obdobnému systému zabezpečovanému Garančním fondem obchodníků s cennými papíry, b) povinnosti stanovené v § 15 až § 15r ve vztahu k profesionálnímu zákazníkovi plní investiční zprostředkovatel v užším rozsahu než ve vztahu k zákazníkovi, který není profesionálním zákazníkem; na tyto skutečnosti investiční zprostředkovatel žadatele výslovně upozorní.

Investiční zprostředkovatel může souhlas podle udělit, pokud se ujistí, že žadatel splňuje kritéria požadovaná ZPKT a má ohledně obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo investiční služby, jichž se žádost týká, potřebné zkušenosti a odborné znalosti, je schopen činit vlastní investiční rozhodnutí a chápe související rizika.

Profesionální zákazník uvedený v odstavci 1 se považuje za zákazníka, který není profesionálním zákazníkem, pokud o to investičního zprostředkovatele požádá. Ze žádosti musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se taková žádost týká. Této žádosti investiční zprostředkovatel vyhoví.

Investiční zprostředkovatel průběžně ověřuje a pravidelně hodnotí, zda profesionální zákazník podle odstavce 1 nepřestal splňovat podmínky uvedené v odstavci 3.

II. ZPŮSOBILÁ PROTISTRANA (§2d ZPKT)

Dále ZPKT rozlišuje tzv. způsobilou protistranu. Stanoví přitom, že

(1) investiční zprostředkovatel není povinen při poskytování hlavní investiční služby uvedené v § 4 odst. 2 písm.

a) ZPKT plnit ve vztahu k profesionálnímu zákazníkovi uvedenému v § 2a odst. 1 povinnosti stanovené v § 15 až 15r ZPKT. Za profesionálního zákazníka, ve vztahu ke kterému není investiční zprostředkovatel při poskytování hlavní investiční služby uvedené v § 4 odst. 2 písm. a) ZPKT povinen plnit povinnosti stanovené v § 15 až 15r ZPKT se považuje, pokud s tím výslovně souhlasí, i fyzická osoba s bydlištěm nebo právnická osoba se sídlem v jiném členském státě Evropské unie, ve vztahu ke které podle právního řádu tohoto členského státu není zahraniční osoba, která má povolení tohoto členského státu k poskytování investičních služeb, povinna bez její žádosti při poskytování hlavní investiční služby uvedené v § 4 odst. 2 písm. a) ZPKT plnit povinnosti obdobné povinnostem stanoveným v § 15 až 15r ZPKT. Ze souhlasu musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se týká. (2) Investiční zprostředkovatel není povinen při poskytování hlavní investiční služby uvedené v § 4 odst. 2 písm. a) ZPKT plnit ve vztahu k profesionálnímu zákazníkovi uvedenému v § 2a odst. 2 a § 2b odst. 1 ZPKT povinnosti stanovené v § 15 až 15r ZPKT, pokud o to

takový profesionální zákazník písemně požádá. Ze žádosti musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se týká.

(3) Investiční zprostředkovatel je povinen při poskytování hlavní investiční služby uvedené v § 4 odst. 2 písm. a) ZPKT plnit povinnosti stanovené v § 15 až 15r ZPKT ve vztahu k profesionálnímu zákazníkovi, ve vztahu ke kterému je neplní ve smyslu odstavce 1 nebo 2, pokud o to tento zákazník investičního zprostředkovatele písemně požádá. Z takové žádosti musí být zřejmé, jakého obchodu nebo obchodů s investičním nástrojem nebo jaké investiční služby se týká.

(4) Investiční zprostředkovatel je při poskytování hlavní investiční služby uvedené v § 4 odst. 2 písm. a) ZPKT povinen jednat ve vztahu k profesionálnímu zákazníkovi, vůči kterému neplní povinnosti stanovené v § 15 až 15r ZPKT ve smyslu odstavce 1 nebo 2, kvalifikovaně, čestně a spravedlivě a nesmí používat při komunikaci s ním nejasné, nepravdivé, zavádějící nebo klamavé informace.

III. NEPROFESIONÁLNÍ ZÁKAZNÍK

Ostatní zákazníci nespádající do zákonem vymezené kategorie profesionálního zákazníka, profesionálního zákazníka na žádost nebo způsobilé protistrany, jsou ZKPT zařazeny do kategorie neprofesionální zákazníci.

Vůči neprofesionálním zákazníkům je investiční zprostředkovatel povinen splnit všechny povinnosti uvedené v ZPKT (§15 -§15k), neprofesionální zákazník má nárok na odškodnění z Garančního fondu obchodníků s cennými papíry v zákonem stanovených případech a rozsahu.